

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/44/2019
Identifikačné číslo spisu: 6019200290
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6019200290.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): Š. Ď., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX L., U. X, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Heydukova 12, 811 08 Bratislava, IČO: 47 234 318, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica, so sídlom 974 26 Banská Bystrica, Kapitulská 27, v konaní o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 28Sa/8/2019-58 zo dňa 17.07.2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením, č. k. 28Sa/8/2019-58 zo dňa 17.07.2019, zastavil konanie o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorou sa žalobca domáhal ochrany podľa § 242 ods. 1 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), pričom žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

2. Uvedené uznesenie krajského súdu, v časti výroku o náhrade trov konania, včas napadol žalobca kasačnou sťažnosťou z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, t. j. z dôvodu, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zdôraznil, že o uplatnených nárokoch na výplatu úrazovej dávky z titulu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia bolo rozhodnuté až po podaní žaloby proti nečinnosti a je otázne, v akom časovom horizonte by nakoniec k vydaniu meritórnych rozhodnutí došlo, ak by žalobca nepristúpil k podaniu príslušnej správnej žaloby. Argumentoval, že jediným dôvodom pre ktorý žalobca svoju žalobu vzal späť je práve skutočnosť, že nakoniec došlo k splneniu právnej povinnosti žalovaného konať a rozhodnúť o uplatnených nárokoch. Vyjadril presvedčenie, že žaloba bola podaná dôvodne a kasačnému súdu navrhol, aby napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Žalovaná sa k podanej kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

5. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

6. Podľa § 3 ods. 1 písm. d/ SSP, na účely tohto zákona sa rozumie nečinnosťou orgánu verejnej správy stav, keď orgán verejnej správy protiprávne nepokračuje v začatom administratívnom konaní, alebo stav, keď orgán verejnej správy protiprávne z úradnej povinnosti nezačal administratívne konanie.

7. Podľa § 248 SSP, ak žalovaný po podaní žaloby odstránil svoju nečinnosť, správny súd konanie uznesením zastaví.

8. Podľa § 249 SSP, ak správny súd po preskúmaní nezistí nečinnosť žalovaného, uznesením žalobu zamietne.

9. Podľa § 63 vety prvej a druhej SSP, žalobca môže do vydania rozhodnutia správneho súdu vziať žalobu späť, a to sčasti alebo celkom. Ak je žaloba vzatá späť celkom, správny súd konanie zastaví.

10. Podľa § 99 písm. a/ SSP, správny súd konanie uznesením zastaví, ak žalobca vzal žalobu späť skôr, ako správny súd vo veci rozhodol.

11. Podľa § 99 písm. h/ SSP, správny súd konanie unesením zastaví, ak tak ustanoví tento zákon alebo osobitný predpis.

12. Podľa § 175 ods. 1 SSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu správny súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

13. Podľa § 164 SSP, každý platí výdavky, ktoré mu v konaní vzniknú.

14. Podľa § 167 ods. 1 SSP, správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

15. Podľa § 168 SSP, žalovanému prizná správny súd podľa pomeru jeho úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania iba, ak to možno spravodlivo požadovať. Orgánu štátnej správy však náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne.

16. Podľa § 170 písm. b/ SSP, žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak konanie bolo zastavené.

17. Podľa § 171 ods. 1 SSP, ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania.

18. V konaní nebolo sporným, že žalobca svoju žalobu vzal späť predtým, než správny súd meritórne rozhodol v konaní o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu, v dôsledku čoho konanie muselo byť zastavené.

19. Spornou sa stala otázka, či späťvzatie žaloby v konaní o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu predstavuje alebo nepredstavuje procesné zavinenie žalobcu na zastavení konania.

20. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že k zastaveniu konania o žalobe proti nečinnosti došlo práve z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom, teda podľa § 99 písm. a/ SSP, ktorú skutočnosť žalobca ani nenamietal.

21. Z relevantnej, osobitnej právnej úpravy upravujúcej konanie a rozhodnutie o žalobe proti nečinnosti (§ 248 SSP) pritom vyplýva, že správny súd má povinnosť konanie zastaviť, ak zistí, že žalovaný po podaní žaloby odstránil svoju nečinnosť. V takom prípade možno považovať žalobu žalobcu za podanú dôvodne, pretože konanie (nečinnosť) správneho orgánu v čase podania žaloby existovala a z hľadiska rozhodovania o trovách konania, zastavenie konania zavinil žalovaný správny orgán, hoci nečinnosť odstránil ešte predtým, než ju správny súd meritórne konštatoval.

22. V danej právnej veci, sa však o takúto situáciu nejedná.

23. Žalobca ako dominus litis iniciatívne zrealizoval dispozitívny právny úkon, procesným dôsledkom ktorého je obligatórne zastavenie konania. Správny súd bol povinný konanie zastaviť bez toho, aby vôbec skúmal, či je žalovaný nečinný podľa § 249 SSP. Nemohol sa teda zaoberať otázkou, či žaloba bola podaná dôvodne, či sa príslušný správny orgán dopustil alebo nedopustil nečinnosti. Výlučne v dôsledku procesného správania sa žalobcu správny súd už nemohol aplikovať ustanovenie § 248 SSP, postupujúc podľa ktorého, by bol povinný vyhodnotiť predbežnú otázku, či žalovaný bol nečinný, a teda žaloba dôvodná.

24. Kasačný súd dospel k záveru, že pri rozhodovaní o trovách konania v danej veci je potrebné a nevyhnutné prihliadať aj na osobitný charakter a účel (význam) konania o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu.

25. Predovšetkým je v uvedenom kontexte (na účely rozhodovania o trovách konania) potrebné objektívne konštatovať, že pokiaľ správny orgán vydal v administratívnom konaní rozhodnutie až po tom, čo žalobca inicioval (resp. bolo začaté) konanie o žalobe proti nečinnosti, nemožno bez ďalšieho z tejto skutočnosti automaticky vyvodiť aj záver, že žaloba bola podaná dôvodne. Preto nie je možné (na účely rozhodovania o trovách konania) ani tvrdiť, že zastavenie konania procesne zavinil práve žalovaný správny orgán už len tým, že až po začatí konania o žalobe proti nečinnosti, vydal príslušné rozhodnutie.

26. Napriek tomu, že žalobca tvrdí, že späťvzatie žaloby realizoval výlučne z dôvodu, že medzičasom (a až po podaní žaloby proti nečinnosti) správny orgán v jeho veci rozhodol, pričom táto skutočnosť korešponduje aj s obsahom súdneho a administratívneho spisu, neznamená to zároveň, že žaloba aj bola podaná dôvodne. Výrazná osobitosť konania o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu spočíva práve v tom, že výsledkom tohto konania je konštatovanie správneho súdu, či v čase podania žaloby postup (konanie či nekonanie) správneho orgánu malo alebo nemalo charakter nečinnosti, a to ako predpoklad vyhodnotenia dôvodnosti žaloby. Pokiaľ žalobca vzal žalobu späť bez toho, aby správny súd túto okolnosť mohol v rámci zákonného postupu posúdiť a vyhodnotiť, na jednej strane realizoval svoje dispozičné zákonné právo, na druhej strane však sám zmaril možnosť postupu súdu podľa § 248 SSP, čoho si musel byť vedomý vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie v konaní.

27. Je potrebné tiež podotknúť, že zastavenie konania o žalobe proti nečinnosti nie je podmienené súhlasom žalovaného správneho orgánu, v ktorého záujme (v kontexte rozhodovania o povinnosti nahradiť trovy konania) by mohlo byť, práve naopak, pokračovanie v konaní. Preto ak v dôsledku konania účastníka v konaní nemohlo byť meritórne rozhodnuté a tým ani zistené, či žaloba bola podaná dôvodne, vzniká mu v zásade povinnosť nahradiť druhému účastníkovi trovy konania.

28. Krajský súd správne skonštatoval, že na náhradu trov konania môže byť pri zastavení konania

účastník konania zviazaný len vtedy, ak by bol naplnený niektorý z dôvodov uvedených v § 171 ods. 1 SSP, teda ak účastník konania procesne zaviniť zastavenie konania. V danej veci bolo konanie zastavené práve z dôvodu iniciatívneho späťvzatia žaloby žalobcom. Z tohto dôvodu nemožno žalovanému automaticky pripísať procesné zavinenie napriek tomu, že je zjavné, že žalovaný vydal rozhodnutie až po začatí konania o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu. Kasačný súd opätovne zdôrazňuje špecifickosť konania proti nečinnosti správneho orgánu, v ktorom dôvodnosť žaloby v konaní proti nečinnosti správneho orgánu spočíva v konštatovaní nečinnosti správneho orgánu súdom, nie v samotnom akte následného faktického vydania rozhodnutia správnym orgánom. Takýto postup by totižto viedol k situáciám, že v prípade späťvzatia žaloby žalobcom po vydaní rozhodnutia správnym orgánom v priebehu konania o nečinnosť, ale pred vydaním rozhodnutia správneho súdu, by sa žaloba považovala za dôvodnú bez ohľadu na to, či bola alebo nebola skonštatovaná jej reálna dôvodnosť. A zároveň, pokiaľ by správny súd neprihliadal na fakt, že došlo k späťvzatiu žaloby o nečinnosť (ako dôvodu zastavenia) a výlučne za účelom náhrady trov konania by napriek tomu meritórne preskúmal samotnú dôvodnosť jej podania (ako je tomu v prípade postupu podľa § 248 a nasl. SSP), osobitné ustanovenia o zastavení konania v žalobe o konaní proti nečinnosti, by stratili svoje opodstatnenie.

29. Zákonodarca pritom situáciu, že správny orgán svoju nečinnosť odstráni až po podaní žaloby proti nečinnosti správneho orgánu predvídal a stanovil pre ňu osobitný procesný postup (§ 248 SSP). Pokiaľ bol žalobca presvedčený o dôvodnosti žaloby proti nečinnosti správneho orgánu, mal možnosť správnemu súdu navrhnúť, aby postupoval podľa § 248 SSP a uplatniť si náhradu trov konania. Krajský súd preto nepochybil, keď dospel k záveru, že zastavenie konania o žalobe proti nečinnosti správneho orgánu žalovaný procesne nezaviniť a na náhradu trov konania ho teda nemožno zviazať.

30. Navyše, pokiaľ by mal správny súd výlučne len na účely náhrady trov konania ako predbežnú otázku i tak skúmať, či správny orgán bol alebo nebol nečinný v čase podania žaloby, musel by sa zaoberať práve meritom samotnej právnej veci, v dôsledku čoho by sa žalobcovo späťvzatie žaloby, ako čisto procesný úkon, stalo bezpredmetným. Aj v tejto súvislosti je evidentný špecifický charakter konania podľa prvej hlavy štvrtej časti Správneho súdneho poriadku (podľa § 242 a nasl.), keďže žalobu proti nečinnosti správneho orgánu možno považovať za dôvodne podanú výlučne v prípade, keď správny súd skonštatuje protiprávnu nečinnosť správneho orgánu, existujúcu, resp. trvajúcu, v čase jej podania. Pokiaľ v danej veci žalobca vedome procesne postupoval tak, že žalobu vzal späť napriek svojmu presvedčeniu o jej dôvodnosti, sám sa uviedol do procesnej situácie, v ktorej mu nárok na náhradu trov konania nepatrí.

31. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu proti výroku o trovách konania napadnutého uznesenia krajského súdu zo 17.07.2019 podľa § 461 SSP zamietol.

32. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd v súlade § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP a § 168 SSP, nakoľko sťažovateľ nebol v kasačnom konaní úspešný a na strane žalovaného nevzhliadol dôvod, pre ktorý by mohol spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

33. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.